

MANAGEMENTUL DE-A LUNGUL ISTORIEI

Andreea-Maria MICLEA

Studentă an I, Inginerie Economică
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
Extensia Alba Iulia

Frederick W. Taylor (1856-1915), numit și „Părintele managementului științific”, definește managementul ca fiind „Arta de a ști precis ce trebuie făcut, cât mai bine și cât mai ieftin”, dar managementul și-a făcut apariția în viața oamenilor cu mult timp înainte ca Taylor să formuleze această definiție. (TRENDSHRB, 2011)

Unii cercetători spun că managementul își are rădăcinile la sfârșitul secolului al XIX-lea. Eu sunt de părere că managementul a existat dintotdeauna, chiar dacă nu am fost conștienți de acest lucru. De fapt, oamenii au folosit managementul încă din antichitate. Cum altfel am putea să explicăm modul în care au reușit oamenii din Egiptul Antic să construiască marile piramide, decât prin coordonare și cea mai bună conducere, ajungându-se la rezultatul dorit? Un bun exemplu al inteligenței oamenilor este construirea Piramidei lui Keops din Gizeh, singurul monument din cele șapte minuni ale lumii, care a supraviețuit timpului. Modul concret în care a fost construită această maiestuoasă clădire rămâne o enigmă.

Să trecem de la construirea piramidelor, la conducerea armatelor. Aici o să amintesc de generalul chinez Sun Tzu care a scris pe hârtie de bambus „Arta războiului” (500 î.e.n.), care este și cea mai veche carte din lume. În această carte găsim sfaturi din partea lui Sun Tzu către regi(cum trebuie coordonată, condusă și planificată o armată). Unul dintre aceste sfaturi este „Cântăriți mai întâi situația și după aceea acționați”, fapt care este folositor și în zilele noastre pentru orice manager: „Gândește și abia

apoi ia o decizie”. Managementul ca știință presupune elaborarea de cunoștințe, tehnici de lucru, idei, presupune muncă și devotament, un manager trebuie să fie atât administrator, cât și lider.

Am putea spune că managementul apare chiar și în Biblie, în Vechiul Testament, în momentul în care Moise primește cele Zece Porunci de la Dumnezeu, pe muntele Sinai. Prin intermediul lui Moise, Dumnezeu ne învață ce să facem pentru mântuirea sufletului și viață veșnică. La fel și în Noul Testament, când Iisus învață omenirea calea spre mântuire.

Am putea menționa mai departe faptul că modul în care regii își conduceau țara este tot o formă de management. Să deții controlul unei întregi țări și, uneori, putea să fie mai mult decât atât, presupune niște abilități reale de manager. Aceasta este una dintre cele mai grele sarcini ale unui manager: să deții controlul asupra oamenilor, să încerci să îi mulțumești, să reușești să le scoți în evidență calitățile și, în același timp, să obții de la ei ceea ce îți dorești. Un manager trebuie să aibă abilitatea de a gestiona un conflict în așa fel, încât să rămână un conflict de idei, fără ca acest conflict să devină unul pe bază emoțională.

Merită menționat regele Macedoniei, Alexandru cel Mare, urmaș al lui Hercules, care a fost și elevul filozofului Aristotel și care a reușit, luând niște decizii de moment, să învingă oștile Persiei de 20 de ori mai numeroase decât ale sale, datorită experienței sale și strategiei bine gândite.

De asemenea, am putea să discutăm și povestea „Nodului Gordian”, acesta fiind descris ca „mai multe noduri toate atât de strânse între

ele, încât era imposibil să vezi cum s-au fixat”. Dorind cu ardoare să îl dezlege, deoarece persoana care reușește să dezlege acest nod va domni peste întreaga Asie, Alexandru cel Mare scoate sabia și taie nodul, dezlegând astfel enigma antică. Astfel, Alexandru cel Mare își dovedește abilitatea de a ieși dintr-o situație aparent imposibilă, lucru pe care orice manager ar trebui să știe să îl realizeze.

Filozoful chinez, Lao Zi (sec. VI î.e.n.) reușește să evidențieze, în cartea „Clasicul despre căi și virtuți”, anumite fătășuri ale comportamentelor conducătorilor: ”Nimeni dintre noi nu știe cât știm toți împreună” - se scot în evidență avantajele muncii în echipă, capacitatea acesteia de a aduce numeroase idei noi, „Eșecul este temelia reușitei” - în acest caz se evidențiază faptul că o greșală nu este niciodată o catastrofă, ci un mod de a învăța (omul trebuie să învețe mereu din propriile greșeli, dar și din ale altora). (Marian, 2009)

Facem un salt în timp și ajungem în 1911, anul în care Frederick Taylor dezvoltă conceptele managementului științific. Acesta era de părere că rolul managementului era să aducă cea mai bună metodă de realizare a sarcinilor, a muncii. Taylor a constatat acest lucru prin analiza metodelor de muncă existente, prin observare. Acesta ajunge să îmbunătățească, astfel, metodele și, apoi, rezultatele muncii: în loc să fie executat un lucru mai dificil, într-un program de muncă mai lung (aceasta fiind singura metodă de a îmbunătăți productivitatea la acel moment), Taylor aduce o idee mai bună, și anume realizarea unui lucru mai eficient pe o perioadă mai lungă de timp.

Imediat după, în 1917, Henry L. Gantt vine cu o altă idee: diagrama Gantt. „Diagrama Gantt oferă o ilustrare grafică a unui program de activități, care ajută la planificarea, coordonarea și monitorizarea unor sarcini specifice dintr-un proiect”. (Motrescu, 2018)

Printre fondatorii managementului științific se numără și Henri Fayol (1841-1925) care implementează o listă de principii care vor ajuta la coordonarea, organizarea și conducerea întreprinderii.

Cu timpul, lucrurile au început să se complice, iar între atribuțiile guvernamentale și

proiectele militare s-a pus problema unor noi structuri organizaționale. Așa s-a descoperit diagrama PERT (eng-Program Evaluation Review Technique) care este un instrument al managementului și care a fost folosit pentru prima dată în anii '50, în U.S. Navy, pentru coordonarea submarinului atomic Polaris. Putem să observăm cât de mult a evoluat omenirea deoarece acest instrument le oferă liderilor mai mult control asupra activităților ingineresti foarte complexe la acel moment. (Bădescu, 2018)

În curând, pe măsură ce liderii de afaceri căutau noi strategii și instrumente de management, această tehnică s-a răspândit rapid în numeroase întreprinderi.

Între anii 1970-1980 se pune problema eliminării defectelor din metodele de organizare și control și se dorea obținerea a cât mai multe reușite. Astfel, apare Managementul Calității Totale care a dus la îmbunătățirea eficienței și a responsivității. Acesta are o strânsă legătură cu cerințele sectorului operațiunilor și serviciilor pentru analizarea satisfacției clienților. Deci, odată ce clientul este satisfăcut se ajunge la un nivel de calitate înaltă. (Constantinescu-Matița, 2018)

Trebuie menționat, însă, că preocupările pentru calitate s-au manifestat din timpurile foarte vechi. Se consideră că documentul cu cea mai mare vechime care face trimitere la calitate este "Geneza": „lumea a fost creată în 6 zile și după fiecare zi Dumnezeu a zis – “a fost bine făcut”. (Oțel, 2006)

Dezvoltarea tehnologiei a dus la creșterea competiției datorită apariției noilor producători de pe piață. Odată cu creșterea competiției crește și responsabilitatea, iar managerul este nevoit să recurgă la noi strategii pentru obținerea de rezultate cât mai bune.

În cartea „Teoria și managementul sistemelor”, Richard Johnson, Fremont Kast și James Rosenzwing au asociat afacerile moderne cu un organism uman. Adică, pentru ca o afacere să înflorească, să supraviețuiască este nevoie de fiecare component vital, atât de manager, cât și de muncitorul de rând. Dacă un singur element important nu ar exista, sau ar fi eliminat, întreprinderea nu ar rezista pe piață.

”Părintele ciberneticii moderne”, Charles Babbage (1791-1871) spunea că nu doar activitățile fizice fac obiectul specializării, ci și cele mentale. Acesta vine cu un plan pentru participarea angajaților la profitul firmei în care lucrează. Planul constă în oferirea de recompense și prime în funcție de profitul întreprinderii. Babbage a ajuns la această concluzie în urma dificultăților întâlnite pe parcursul realizării proiectelor proprii, acesta fiind primul care a realizat un calculator mecanic.

Foarte cunoscută în zilele noastre este piramida lui Maslow. Aceasta conține cinci niveluri (nevoi fiziologice, de siguranță, de apartenență la grup, de stimă și de autorealizare) și a fost concepută de Abraham Maslow (1908-1970). El vine cu o teorie care are trei idei de bază: 1) există nevoi care nu pot fi satisfăcute în totalitate; 2) scopul acțiunilor oamenilor este acoperirea nevoilor nesatisfăcute; 3) există o ierarhie a nevoilor (Piramida lui Maslow).

Hugo Münsterberg (1863–1916), numit și „părintele psihologiei industriale” (el este și unul dintre reprezentanții școlii behavioriste) îmbină industria cu psihologia într-o lucrare publicată în 1913, ”Eficiența industrială și psihologia”. Acesta susține că industria poate fi susținută de psihologie prin trei metode. Prima metodă presupune analizarea psihologică a sarcinilor corespunzătoare unui anumit post, apoi găsirea celui mai potrivit om pentru funcția respectivă. A doua metodă este reprezentată de identificarea factorilor psihologici care cresc eficiența executanților la un nivel maxim. Iar a treia este alcătuirea unei strategii care să aducă angajații pe direcția dorită de către manageri.

Un alt reprezentant al școlii behavioriste este Mary Parker Follett (1868-1933) care a făcut o descoperire ce este folosită și în zilele noastre în întreprinderi. Follett este de părere că firmele ar funcționa mai bine pe baza principiului ”puterii prin cooperare”. Ea spunea că puterea reprezintă cooperarea dintre conducerea firmei și angajați, fără constrângeri și presiuni ierarhice. Părerea ei este că o întreprindere trebuie să funcționeze ca un întreg, angajații trebuie să lucreze împreună, ca o echipă, pentru a obține rezultatele dorite. (Lazăr, 2002)

Atât Hugo Münsterberg, cât și Mary Parker Follett au studiat comportamentul oamenilor în cadrul unei firme și felul în care aceștia contribuie la profit. De asemenea, atât Münsterberg, cât și Follett au adus idei inovatoare, care contribuie la buna organizare și dezvoltare a întreprinderilor.

În prezent, datorită dezvoltării uriașe a tehnologiei, acest fapt având un impact puternic asupra modului de organizare al firmelor, acestea se bucură de metode mai simple și mai eficiente de integrare a datelor și de conducere.

De-a lungul timpului au fost folosite diferite tehnici, definiții, idei, concepte care, puse împreună, se numesc acum „management”: felul în care se asigură desfășurarea eficientă a unor activități, urmărindu-se obținerea unui nivel maxim de rezultate.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Bădescu, Ș., (2018), Metoda PERT și activitățile în noduri <https://www.accedio.ro/blog/74-metoda-pert>, accesat la 16.04.2018.
- Constantinescu-Matița, M.S., (2018), Introducerea managementului calității totale în bibliotecă, <https://www.bcuculuj.ro/bibliorev/arhiva/nr21/info2.html>, accesat la 06.05.2018
- Lazăr, I., (2002), *Evoluția științei managementului*, Revista Transilvană de Științe Administrative, VIII.
- Motrescu, D., (2018), Diagrama Gantt. <http://prbeta.ro/blog/diagrama-gantt>, accesat la 25.04.2018
- Oțel, C.C., (2006), *Conceptul de calitate*, Revista de Management și Inginerie Economică, volumul 5, nr. 2(18)/2006, Editura Todesco, Cluj-Napoca.
- Marian, L., (2009), Antichitatea și managementul în istorie. *Revista Antreprenoriat Transilvan*, nr. 2/2009, <http://antreprenoriat.upm.ro/antreprenoriat-transilvan/antichitatea-si-managementul-modern-12.html>, accesat la 23.04.2018
- TRENDSHRB, (2011), Atribuțiile unui bun manager, <https://www.trendshrb.ro/actual/atributiile-unui-bun-manager>, accesat la 16.04.2018